

УДК 811.161.2'276.6:339.92(477)

[https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10\(40\)-632-646](https://doi.org/10.52058/2786-6165-2025-10(40)-632-646)

Мунтян Олександр Олександрович кандидат філологічних наук, доцент кафедри філології та перекладу, Київський національний університет технологій та дизайну, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-7004-0249>

Чень Ван кандидат філологічних наук, старший викладач, старший викладач факультету української мови, Тяньцзіньський університет іноземних мов, м. Тяньцзінь (Китай) (Науково-дослідний проєкт Комітету з освіти міста Тяньцзінь, Китай (номер проєкту: 2023SK088)), <https://orcid.org/0009-0003-3436-8145>

ЛІНГВІСТИЧНІ АСПЕКТИ ФУНКЦІОНУВАННЯ УКРАЇНСЬКОЇ ДІЛОВОЇ МОВИ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

Анотація. У статті розкрито актуальність дослідження лінгвістичних аспектів функціонування української ділової мови в умовах активізації євроінтеграційних процесів та її значення для забезпечення ефективної комунікації в державному управлінні, освіті, науці й бізнесі. Встановлено, що нормативно-правове закріплення української мови як державної створює базові умови для формування єдиних мовних стандартів і сприяє впровадженню офіційно-ділового стилю з високим рівнем стандартизації, точності та відсутністю емоційного забарвлення. З'ясовано, що у контексті багатомовного суспільства збалансована мовна політика потребує інтеграції європейських принципів мовного врегулювання, зокрема через уніфікацію термінології, гармонізацію комунікативних практик і підготовку фахівців для багатомовного середовища.

Наголошено, що розвиток української мовної ідеології та участь наукової спільноти в формуванні концептуальних засад державної мовної політики забезпечує взаємозв'язок між нормативними актами, освітніми й культурними інституціями, формуючи комунікативно-ідеологічну основу для ділового мовлення. Підкреслено значення законів про застосування англійської мови та регламентації перекладацької діяльності у забезпеченні адаптації української ділової мови до стандартів ЄС при збереженні національної ідентичності й правової специфіки. Констатовано, що інтеграція української мови в європейський мовний простір передбачає розвиток термінологічної системи, стандартизацію текстів ділових

документів та унормування перекладацьких еквівалентів, що забезпечує її функціональну спроможність у міжнародному правовому, економічному та дипломатичному дискурсі. Визначено, що процес деколонізації мовно-культурного простору та формування багатомовної компетенції зміцнює здатність української ділової мови до термінологічної та стилістичної гармонізації. Зауважено, що існуючі системні суперечності, зумовлені координацією державних органів, фінансовими ресурсами та регіональною мовною динамікою, підкреслюють необхідність комплексного й послідовного планування мовної політики, включно зі створенням інструментів оцінки мовної відповідності офіційного дискурсу європейським стандартам. Таким чином, дослідження демонструє інтеграційний потенціал української ділової мови та її роль як стратегічного ресурсу у внутрішньому й міжнародному комунікативному просторі.

Ключові слова: українська ділова мова, державна мовна політика, євроінтеграція, офіційно-діловий стиль, мовні норми, мовна інтеграція.

Muntian Oleksandr Oleksandrovych Ph.D. in Philological Sciences, Associate Professor at the Department of Philology and Translation, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-7004-0249>

Chen Wang Ph.D. in literature, Lecturer, Lecturer of Department of Ukrainian Language, Tianjin Foreign Studies University, Tianjin (China) (Scientific Research Project of the Tianjin Municipal Education Commission, China (Project No.: 2023SK088)), <https://orcid.org/0009-0003-3436-8145>

LINGUISTIC ASPECTS OF THE FUNCTIONING OF THE UKRAINIAN BUSINESS LANGUAGE IN THE CONTEXT OF EUROPEAN INTEGRATION PROCESSES

Abstract. The article reveals the relevance of studying the linguistic aspects of the functioning of Ukrainian business language in the context of intensified European integration processes and its significance for ensuring effective communication in public administration, education, science, and business. It is established that the normative-legal consolidation of the Ukrainian language as the state language creates fundamental conditions for the formation of unified language standards and contributes to the implementation of an official-business style characterized by a high level of standardization, precision, and absence of emotional coloring. It is clarified that in the context of a multilingual society, a balanced language policy requires the integration of European

principles of language regulation, particularly through terminology unification, harmonization of communicative practices, and the training of specialists for a multilingual environment. Emphasis is placed on the fact that the development of Ukrainian language ideology and the participation of the scientific community in shaping the conceptual foundations of state language policy ensure the interconnection between normative acts, educational and cultural institutions, thereby forming a communicative-ideological basis for business discourse. The importance of laws on the use of the English language and the regulation of translation activities is highlighted as a means to adapt Ukrainian business language to EU standards while preserving national identity and legal specificity. It is noted that the integration of the Ukrainian language into the European linguistic space entails the development of the terminological system, standardization of business document texts, and normalization of translation equivalents, which ensures its functional capacity in international legal, economic, and diplomatic discourse. It is determined that the process of decolonizing the linguistic and cultural space and forming multilingual competence strengthens the ability of Ukrainian business language to achieve terminological and stylistic harmonization. It is observed that existing systemic contradictions, caused by the coordination of state bodies, financial resources, and regional language dynamics, underscore the necessity of comprehensive and consistent language policy planning, including the creation of tools to assess the linguistic compliance of official discourse with European standards. Thus, the study demonstrates the integrative potential of Ukrainian business language and its role as a strategic resource in both domestic and international communicative space.

Key words: Ukrainian business language, state language policy, European integration, official-business style, language norms, linguistic integration.

Постановка проблеми. Активізації євроінтеграційних процесів в Україні зумовлює актуальність проблеми функціонування української ділової мови як важливого чинника міжнародної комунікації. З огляду на це, зростання ролі держави у світовому політичному та економічному просторі визначає необхідність високого рівня мовної культури, здатної забезпечити ефективну взаємодію на міждержавному рівні. У такому контексті постає потреба у глибокому аналізі лінгвістичних особливостей ділового мовлення, зокрема його термінологічної системи, норм уживання та комунікативної адекватності. Тому вивчення лінгвістичних аспектів функціонування української ділової мови є важливою науковою проблемою, вирішення якої сприятиме підвищенню ефективності професійної комунікації та формуванню позитивного міжнародного іміджу України.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання функціонування української ділової мови в умовах євроінтеграційних процесів знайшло відображення у працях сучасних українських науковців, які досліджують взаємозв'язок мовної політики, національної ідентичності та європейських лінгвістичних стандартів. Зокрема, Куц Ю. та Сергєєва О. розглядають сучасну державну мовну політику України крізь призму європейського виміру, акцентуючи увагу на необхідності гармонізації національного мовного простору з комунікативними моделями ЄС [1]. Поряд з тим, Ажнюк Б. аналізує взаємозв'язок мовної політики та перспектив євроінтеграції [2]. Своєю чергою Малінська Г. та Горбань Г. досліджують виклики розвитку української мови у багатомовному середовищі [3]. Натомість Панасенко Є. зосереджується на проблемах формування державної мовної політики України в контексті європейської інтеграції [4]. Крім того, Тарасенко О. розкриває особливості реалізації державної мовної політики в європейському контексті [5].

Метою статті є дослідження лінгвістичних аспектів функціонування української ділової мови в умовах активізації євроінтеграційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Стаття 1 Закону України «Про забезпечення функціонування української мови як державної» від 25 квітня 2019 року № 2704-VIII [6] визначає засадничі положення мовної політики держави. Згідно з її нормами, єдиною державною (офіційною) мовою в Україні є українська мова. Такий статус безпосередньо впливає з державотворчого самовизначення української нації та є важливим елементом конституційного ладу України як унітарної держави. Водночас зазначено, що визначення цього статусу належить виключно до компетенції Конституції України.

У цьому контексті варто підкреслити, що офіційне закріплення української мови як державної з одного боку забезпечує нормативно-правову основу для функціонування української мови в усіх сферах суспільного життя, зокрема у сфері ділового спілкування, а з іншого – створює передумови для формування єдиних мовних стандартів у межах публічного управління, освіти, науки, медіа та бізнесу. Тому правове унормування статусу української мови визначає рамкові умови для її реального функціонування як інструмента міжінституційної та міжособистісної комунікації.

Беручи до уваги Висновки Європейської комісії за демократію через право (Венеційської комісії), важливо наголосити, що за умов багатомовного суспільства, яким є сучасна Україна, збалансована мовна політика потребує системи гарантій для збереження державної мови як чинника суспільної єдності. Ця позиція корелює з європейськими принципами

мовного врегулювання, де пріоритет державної мови поєднується з повагою до мовних прав національних меншин. Саме тому у Рекомендації Венеційської комісії українському парламенту вказано на необхідність віднайти прийнятніші механізми підтвердження верховенства державної мови та посилення її інтеграційної ролі в суспільстві [6].

У мовознавчому аспекті така позиція сприяє осмисленню української ділової мови як нормативного коду офіційного спілкування, який забезпечує реалізацію правових, адміністративних та комунікативних процесів у державі. Наприклад, офіційно-діловий стиль, до якого належить мова управлінських документів, наказів, протоколів, угод і законів, характеризується високим рівнем стандартизації, точністю й відсутністю емоційного забарвлення. У цьому контексті лексема «державна мова» виконує номінативну, а також регулятивну функцію, оскільки вона позначає юридично визначений засіб офіційної комунікації, обов'язковий для застосування в органах влади, освітніх і наукових установах, а також у сфері публічних послуг.

З огляду на євроінтеграційні процеси, проблема функціонування української ділової мови набуває додаткового виміру. Зокрема, інтеграція України до європейського політичного та економічного простору передбачає гармонізацію мовних норм, стандартів термінології й комунікативних практик із нормами ЄС. Це зумовлює потребу в розробленні уніфікованих словників ділової термінології, адаптації перекладних відповідників до європейських документів і створенні системи професійної мовної підготовки фахівців, здатних ефективно функціонувати в багатомовному середовищі.

Наприклад, у сфері європейського діловодства поширеною є фраза *“official language regime”* («режим офіційних мов»), яка позначає правовий порядок застосування мов у межах інституцій ЄС. Український еквівалент цього поняття пов'язується з функціонуванням державної мови у сфері управління, що потребує нормативної відповідності термінів і процедур. З огляду на зазначене, забезпечення лінгвістичної сумісності української ділової мови з європейським мовним простором стає важливою умовою її ефективного використання у міжнародних комунікаціях.

Особливу роль у формуванні мовної ідеології сучасної України та визначенні стратегічних орієнтирів державної мовної політики відіграє консолідована позиція експертного середовища. Саме наукова спільнота виступає системоутворювальним суб'єктом у розробленні концептуальних засад мовної політики, що відображає її взаємозв'язок із державними інституціями та громадянським суспільством. У цьому контексті взаємодія академічних установ, мовознавчих центрів і державних органів створює

основу для вироблення узгодженої стратегії розвитку української ділової мови як елемента публічного комунікативного простору [2, с. 25].

У процесі такої взаємодії формується мовна ідеологія, тобто система ціннісних і концептуальних уявлень про роль мови в державотворенні, суспільній комунікації та міжнародному позиціонуванні держави. Ця ідеологія виявляється у формі нормативно-правових актів, а також через медійну сферу, систему освіти, культурні інституції. Наприклад, термін «мовна ідеологія» у діловому мовленні реалізується через сталі словосполучення, зокрема через таке як «мовна стратегія держави», «державна мовна політика», «мовна безпека». Наведені одиниці фіксують взаємозв'язок між лінгвістичною практикою та політичним дискурсом, демонструючи здатність української ділової мови адаптуватися до нових соціально-комунікативних умов.

Водночас мовна ідеологія безпосередньо впливає на законодавчу діяльність, визначаючи засади прийняття, коригування та імплементації нормативно-правових актів, що регулюють сферу мовної політики. Цей процес має двосторонній характер: держава формує мовну політику через нормативне закріплення її принципів, а наукова спільнота забезпечує концептуальне наповнення й обґрунтування таких документів. Тому функціонування української ділової мови в умовах євроінтеграційних процесів постає як комунікативно-ідеологічний чинник державного управління.

Важливим у цьому контексті є ухвалення Верховною Радою України Закону України «Про застосування англійської мови в Україні» від 04.06.2024 № 3760-IX [7]. Цей нормативний акт засвідчує прагнення держави забезпечити системну інтеграцію у європейський і євроатлантичний простір, водночас не порушуючи статусу української мови як державної. Саме у поєднанні політики багатомовності з пріоритетом державної мови проявляється рівновага між національною ідентичністю та глобальною комунікативною відкритістю.

Як приклад зазначеного варто звернутися до лінгвістичного пояснення понять «мовна інтеграція» та «євроатлантична комунікація». Перше означає процес включення національної мови в наддержавні системи спілкування без втрати власної структурно-семантичної специфіки. Друге – розширення сфер уживання мови через засвоєння уніфікованих комунікативних стандартів, характерних для ділового та правового дискурсу країн ЄС.

Водночас положення зазначеного Закону містять механізми контролю щодо недопущення звуження сфери функціонування української мови як державної, а також гарантії використання мов корінних народів і

національних меншин [7]. Це свідчить про утвердження в законодавстві принципу мовного плюралізму, який забезпечує гармонійне співіснування різних мовних систем у напрямку єдиного правового поля. У мовознавчому розумінні цей принцип відображається у феномені багатомовної компетенції, тобто здатності носіїв української мови ефективно використовувати кілька мов у різних комунікативних контекстах, не порушуючи при цьому мовних норм державної мови.

У зв'язку з цим важливо підкреслити, що євроінтеграційні процеси актуалізують потребу у формуванні нових лінгвістичних механізмів адаптації української ділової мови до вимог міжнародного правового, економічного та дипломатичного дискурсу. Йдеться про розвиток термінологічної системи, стандартизацію текстів ділових документів, унормування перекладацьких еквівалентів у двомовних і багатомовних угодах. Наприклад, усталення у вживанні таких словосполучень, як: *регуляторна відповідність* (*regulatory compliance*), *інституційна узгодженість* (*institutional coherence*), *договірна конвергенція* (*contractual convergence*), що свідчить про тенденцію до інтеграції європейських терміноодиниць в український діловий дискурс.

Зауважимо також що Регламент Ради Європейського економічного співтовариства № 1 від 15 квітня 1958 року визначає мовну основу функціонування інституцій ЄС [8]. Згідно зі статтею 1, офіційними та робочими мовами Співтовариства є нідерландська, французька, німецька та італійська. Цим положенням було закладено модель багатомовності, яка з часом стала основою для забезпечення рівноправного функціонування мов усіх держав-членів. У статті 2 зазначено, що документи, які надсилаються державами-членами або фізичними й юридичними особами, можуть бути складені будь-якою з офіційних мов, а відповіді інституцій на них мають формуватися тією ж мовою. Далі, стаття 3 конкретизує, що документи, які інституції Співтовариства надсилають державам-членам або їхнім резидентам, мають бути викладені мовою відповідної держави. Це положення демонструє закріплення принципу мовної паритетності у міждержавній комунікації. Стаття 4 встановлює, що регламенти та інші документи загального застосування складаються всіма офіційними мовами, а стаття 5 передбачає публікацію Офіційного журналу Співтовариства чотирма мовами. Подальші положення (статті 6-8) уточнюють порядок використання мов у процедурній діяльності. З огляду на положення Регламенту [8], Україна, просуваючись шляхом вступу до ЄС, зіштовхується з необхідністю адаптації власного мовного середовища до норм європейського багатомовного управління. Це означає, що функціонування української ділової мови в умовах євроінтеграційних процесів потребує термінологічної та

структурної гармонізації з мовами ЄС, а також формування комунікативних стандартів, що відповідають принципам офіційної багатомовності.

Наприклад, у діловій документації, підготовленій для європейських інституцій, важливим є узгодження перекладних відповідників термінів: *правове регулювання* (*legal regulation*), *державна допомога підприємствам* (*state aid to enterprises*), *митна гармонізація* (*customs harmonisation*). Зазначені терміни відображають необхідність точного відтворення правових категорій англійською, французькою чи німецькою мовами, зберігаючи водночас змістову специфіку українського правового поля. Це сприяє унормуванню ділового мовлення, посиленню його міжнародної релевантності та запобіганню семантичним розбіжностям у міждержавних договорах.

У рамках лінгвістичних аспектів цього процесу особливу увагу привертає явище європейського перекладацького узусу, тобто практики стандартизації мовних одиниць у перекладі офіційних документів. Унаслідок цього в українській діловій мові відбувається закріплення сталих конструкцій, наприклад, «*держави-члени Союзу*», «*нормативна відповідність законодавства*», «*виконання процедурних зобов'язань*». Зазначені словосполучення демонструють інтеграцію європейських концептів у структуру національного ділового дискурсу, утворюючи нові смислові поля, що поєднують українську терміносистему з європейською.

Водночас у процесі мовної адаптації постає потреба збереження національної ідентичності української ділової мови. Це означає, що, інтегруючись у багатомовний простір ЄС, вона має залишатися носієм української правової і культурної традиції. Лінгвістичним проявом цього є, зокрема, збереження стандартних термінів і синтаксичних моделей, які забезпечують стилістичну самобутність українських офіційних текстів. Наприклад, такі конструкції, як «*на підставі чинного законодавства України*» чи «*у межах компетенції органу виконавчої влади*» втілюють стандартні ознаки українського офіційно-ділового синтаксису, який поєднує точність із нормативністю.

З огляду на перспективу повноправного членства України в ЄС, перед державою постають нові можливості й обов'язки щодо забезпечення функціонування, популяризації та вивчення української мови як майбутньої офіційної мови ЄС.

Зазначене вимагає комплексного, системного й послідовного планування мовної політики, орієнтованої на гармонізацію українського мовного простору з нормами європейської багатомовності. Це своєю чергою зумовлює необхідність активізації діяльності урядових структур, наукових і освітніх інституцій у напрямі розроблення нормативних, термінологічних та методичних засад мовної інтеграції [9].

Тому Уповноважений із захисту державної мови пропонує конкретні кроки, спрямовані на реалізацію зазначених вище завдань. Зокрема, наголошено на потребі створення державного стандарту з української мови як іноземної, який би визначав рівні володіння мовою відповідно до європейських мовних стандартів (CEFR). Крім того, доцільним є запровадження сертифікаційного іспиту, який підтверджував би рівень мовної компетентності осіб, що вивчають українську як іноземну. Це сприятиме підвищенню міжнародного статусу української мови, а також інтеграції України до Асоціації укладачів мовних тестів, що діє в межах європейського освітнього простору [9].

Важливим кроком у цьому напрямі є підготовка до інтеграції української мови в офіційне діловодство, документообіг та інші сфери функціонування ЄС. Зазначена діяльність передбачає створення фахових електронних перекладних словників, укладення галузевих термінологічних реєстрів і розроблення узгоджених юридичних та економічних термінів. Наприклад, лексеми *“acquis communautaire”*, *“European integration framework”*, *“regulatory approximation”* мають бути перекладені точно й відповідно до українських правових реалій, тобто з урахуванням системно-структурних відмінностей правових дискурсів. Так, словосполучення *«регуляторне наближення»* в українській мові потребує уточнення контекстуального значення, оскільки воно охоплює юридичну, а також термінологічну уніфікацію законодавства.

У цьому контексті важливо зазначити, що лінгвістичні аспекти мовної інтеграції передбачають розроблення принципів міжмовної еквівалентності в офіційно-ділових документах. Зокрема, українські терміни *«виконання зобов'язань за Угодою про асоціацію або адаптація національного законодавства»* мають бути співвіднесені з усталеними європейськими еквівалентами *“implementation of Association Agreement obligations”* та *“alignment of national legislation”*.

Водночас лінгвістична адаптація потребує створення умов для опанування української мови іноземними громадянами. Це сприяє підвищенню міжнародної впізнаваності України та забезпечує участь української мови у міжкультурному діалозі в межах ЄС. Відтак, розвиток системи мовної освіти для іноземців, підготовка викладачів і створення навчально-методичних матеріалів стають важливими складовими державної стратегії мовної політики.

Надалі важливим кроком у систематизації мовного простору є вдосконалення офіційного та літературного перекладу в галузях права, економіки, науки та освіти. Саме перекладацька діяльність виступає посередником між національною мовною системою та європейським

лінгвістичним середовищем. Наприклад, термін “*European Green Deal*” перекладається як «Європейський зелений курс», при цьому важливо зберегти смисловий компонент й політико-правову конотацію, що властива оригіналові. Це свідчить про потребу уніфікації перекладних стандартів і створення спеціалізованих термінологічних баз.

Поглиблення євроінтеграційних процесів вимагає також нормативного врегулювання перекладацької діяльності на міждержавному рівні. У цьому контексті слід відзначити Постанову Кабінету Міністрів України «Про затвердження Порядку здійснення перекладу на українську мову актів Європейського Союзу *acquis communautaire* та на англійську мову актів законодавства України, пов’язаних з виконанням зобов’язань України у сфері європейської інтеграції» від 02.05.2023 № 451 [10]. Документ передбачає, що організацію та планування перекладу забезпечує Урядовий офіс координації європейської та євроатлантичної інтеграції Секретаріату Кабінету Міністрів України. Водночас здійснення перекладу та оновлення термінологічного глосарія покладено на державну установу «Офіс із залучення та підтримки інвестицій».

Упровадження зазначеного Порядку свідчить про системний підхід до формування єдиного лінгвістичного простору в державному управлінні. З практичного погляду це означає, що українська мова послідовно набуває статусу офіційного засобу міжнародної правової комунікації. Наприклад, у перекладі актів “*acquis communautaire*” закріплюються сталі синтаксичні структури, такі як «*на підставі положень Договору про функціонування Європейського Союзу*» чи «*у межах повноважень, визначених законодавством України*». Наведені вище мовні конструкції забезпечують точність та сприяють унормуванню ділового стилю, орієнтованого на європейські стандарти юридичного дискурсу.

Водночас, крім викликів, що постають у площині євроінтеграційних і глобалізаційних процесів, сучасна мовна політика України зіштовхується з проблемами, пов’язаними з деколонізацією мовно-культурного простору. Йдеться передусім про поступове звільнення українського суспільства від російського лінгвістичного впливу, який упродовж тривалого історичного періоду визначав норми мовного вжитку, комунікативні стандарти й навіть ціннісні орієнтири у сфері офіційного спілкування [4, с. 5]. Зазначений контекст зумовлює потребу у переосмисленні мовної ідентичності, формуванні нових підходів до стандартизації української ділової мови, а також у розробленні стратегій її впровадження у міжнародний простір ЄС.

У цьому аспекті особливого значення набуває питання унормування термінології, стилістичної адаптації офіційно-ділового мовлення та вироблення мовних моделей, здатних забезпечити адекватну комунікацію у

європейському адміністративному середовищі. Наприклад, словосполучення «мовна гармонізація» у європейському дискурсі означає процес узгодження мовних норм і термінів між країнами-членами ЄС для забезпечення єдиного розуміння юридичних і правових текстів. У контексті функціонування української ділової мови це передбачає переклад і терміноутворення, а також лінгвістичну експертизу офіційних документів, що інтегруються в «*acquis communautaire*».

У ході зазначеного, розвиток державної мовної політики в Україні вимагає комплексного підходу до зміцнення позицій української мови в усіх сферах публічного життя. З огляду на це, актуальним залишається питання інтенсифікації процесів українізації, які, попри певні досягнення, досі зазнають уповільнення, навіть у воєнний період [4, с. 6]. Уповільнення цього процесу частково зумовлене відсутністю сталих механізмів мовного моніторингу та слабкою комунікацією між державними інституціями, освітнім середовищем і засобами масової інформації. Тому для ефективного функціонування української ділової мови у євроінтеграційному контексті важливо створити лінгвістичні інструменти оцінки мовної відповідності офіційного дискурсу європейським стандартам.

Задля прикладу у цьому сенсі є термін «мовна відповідність», що позначає ступінь узгодженості мовних одиниць із прийнятими нормами певної мовної спільноти. У сфері ділової української мови цей термін може застосовуватись для оцінки документів, офіційних заяв або перекладів європейських правових актів українською мовою. Його впровадження в аналітичну та освітню практику сприятиме створенню єдиної системи лінгвістичних критеріїв якості мовного контенту, що використовується у державному управлінні та міжнародних комунікаціях.

Відтак, реалізація державної мовної політики повинна спиратися на чітко розроблене мовне законодавство, яке регламентує правовий статус української мови та механізми її застосування у сфері офіційних комунікацій. Формування такого законодавства потребує міждисциплінарної взаємодії, тобто участі урядовців, правників та фахівців у галузі лінгвістики, термінології та комунікативістики [1, с. 88]. Це дозволить забезпечити рівновагу між нормативністю та комунікативною ефективністю української мови в адміністративно-правових і ділових відносинах всередині країни та на міжнародному рівні.

Крім того, сучасна державна мовна політика України характеризується наявністю системних суперечностей, що безпосередньо впливають на її результативність та довгострокову стабільність. Незважаючи на розвинену законодавчу базу, діяльність профільних інституцій і впровадження державних програм, процес реалізації мовної політики

залишається ускладненим через наявність як внутрішніх, так і зовнішніх чинників впливу. До них належать недостатня координація між державними органами, обмеженість фінансових ресурсів, нерівномірність регіональної мовної динаміки, а також уповільнена адаптація до європейських стандартів у сфері мовного управління [5, с. 280]. Розглянуті суперечності зумовлюють необхідність переосмислення лінгвістичних засад мовної політики у контексті євроінтеграційних процесів, де важливого значення набувають питання гармонізації термінології, стандартизації ділової мови та розвитку перекладацької інфраструктури.

У цьому зв'язку, як приклад, можна представити таке слово-сполучення *«мовна політика ефективної дії»*, що в лінгвістичній та соціокомунікативній площині означає узгодженість між законодавчими актами, суспільними потребами та практиками мовного використання. Наприклад, у європейських державах-учасниках ЄС функціонування офіційних мов забезпечується нормативними актами, а також інституційними механізмами підтримки, тобто через мовні комісії, термінологічні ради та цифрові лінгвістичні платформи. Для України впровадження аналогічних структур сприятиме створенню системи, у напрямку якої українська ділова мова буде не просто офіційно закріпленою, а й реально функціональною у міжнародному комунікативному просторі.

Також зауважимо, що мовна політика України виступає визначальним чинником у збереженні національної ідентичності, культурної самобутності та державної цілісності, оскільки формує основу національного самосвідомлення та виконує роль стратегічного ресурсу у процесах міжнародного позиціонування держави. Зокрема, у межах євроінтеграційного курсу українська мова постає як інструмент внутрішньої комунікації й засіб дипломатичного, правового та економічного представлення держави у спільному європейському просторі [3, с. 59]. Саме тому мовна політика має сприяти розвитку двох взаємопов'язаних процесів – популяризації української мови всередині країни та її інституціоналізації за межами України, зокрема в європейських структурах.

Таким чином, аналіз сучасних викликів і перспектив державної мовної політики України свідчить про те, що її успішна реалізація вимагає лінгвістично обґрунтованих рішень, орієнтованих на функціональну інтеграцію української мови в інституційні, освітні та інформаційні структури ЄС. Досягнення цього забезпечить стабільність мовного розвитку й зміцнення позицій української ділової мови як важливого чинника міжнародного партнерства та культурної взаємодії.

Висновки. Дослідження лінгвістичних аспектів функціонування української ділової мови в умовах активізації євроінтеграційних процесів

демонструє, що нормативно-правове закріплення української мови як державної забезпечує базові умови для її реалізації у всіх сферах суспільного життя, зокрема в офіційних і ділових комунікаціях, а водночас створює передумови для формування єдиних мовних стандартів у публічному управлінні, освіті, науці та бізнесі. З урахуванням європейських принципів мовного врегулювання та рекомендацій Венеційської комісії функціонування української ділової мови потребує гармонізації термінології, уніфікації комунікативних практик і підготовки фахівців, здатних ефективно працювати в багатомовному середовищі, що відображає її інтеграційний потенціал у міжнародних комунікаціях. Поряд із цим розвиток української мовної ідеології та участь наукової спільноти у виробленні концептуальних засад державної мовної політики забезпечують взаємозв'язок між нормативними актами, освітніми та культурними інституціями, формуючи комунікативно-ідеологічну основу для ділового мовлення. Крім того, ухвалення законів про застосування англійської мови та регламентація перекладацької діяльності сприяють адаптації української ділової мови до стандартів ЄС, зберігаючи при цьому національну ідентичність і правову специфіку. У контексті деколонізації мовно-культурного простору та формування багатомовної компетенції українська ділова мова здобуває здатність до термінологічної та стилістичної гармонізації, що забезпечує її функціональну інтеграцію у міжнародний правовий, економічний та дипломатичний дискурс. Водночас існуючі системні суперечності, пов'язані з координацією державних органів, фінансовими ресурсами та регіональною мовною динамікою, підкреслюють необхідність комплексного підходу до планування мовної політики, включно зі створенням інструментів оцінки мовної відповідності офіційного дискурсу європейським стандартам. Тому ефективна реалізація державної мовної політики сприятиме укріпленню позицій української ділової мови як чинника державного управління, засобу внутрішньої комунікації та інструмента міжнародного партнерства й культурної взаємодії в межах європейського простору.

Література:

1. Куц Ю., Сергєєва О. Сучасна державна мовна політика України: європейський вимір. *Evropský politický a právní diskurz*. 2019. № 6, Vyd. 6. Р. 83-88.
2. Ажнюк Б. М. Мовна політика в Україні і перспективи євроінтеграції. *Мовознавство*. 2022. № 6. С. 15-33.
3. Малінська Г. Д., Горбань Г. М. Мовна політика в Україні: сучасні виклики та перспективи розвитку української мови в багатомовному середовищі. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Філологія. Журналістика*. 2025. Том 36 (75) № 1 Частина 1. С. 56-61.

4. Панасенко Є. О. Проблеми формування державної мовної політики України в контексті європейської інтеграції. Вісник ПДАУ (Публічне управління та адміністрування). 2024. Випуск 1. С. 3-7.

5. Тарасенко О. Л. Реалізація державної мовної політики в Україні: європейський контекст. Інвестиції: практика та досвід. 2024. № 22. С. 276-282.

6. Про забезпечення функціонування української мови як державної: Закон України від 25.04.2019 № 2704-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text>

7. Про застосування англійської мови в Україні: Закон України від 04.06.2024 № 3760-IX. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text>

8. EEC Council: Regulation No 1 determining the languages to be used by the European Economic Community. URL: [https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1958/1\(1\)/oj/eng](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1958/1(1)/oj/eng)

9. Кузьменко Ю. Українській мові приготуватися до вступу в ЄС: мовний омбудсман звернувся до Кабміну з рекомендаціями. Суспільне культура, 2024. URL: <https://suspilne.media/culture/662292-ukrainskij-movi-prigotuvatisa-do-vstupu-v-es-movnij-ombudsman-zvernuvsa-do-kabminu/>

10. Про затвердження Порядку здійснення перекладу на українську мову актів Європейського Союзу *acquis communautaire* та на англійську мову актів законодавства України, пов'язаних з виконанням зобов'язань України у сфері європейської інтеграції: Постанова Кабінету Міністрів України; Порядок, Форма типового документа, Пропозиції, Перелік від 02.05.2023 № 451. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/451-2023-%D0%BF#Text>

References:

1. Kuts, Yu., Sergieieva, O. (2019). Suchasna derzhavna movna polityka Ukrainy: yevropeyskyi vymir [Modern state language policy of Ukraine: European dimension]. *Evropskyi politicky a právny diskurz*, 6(6), 83–88 [in Ukrainian].

2. Azhniuk, B. M. (2022). Movna polityka v Ukraini i perspektyvy yevrointehratsii [Language policy in Ukraine and prospects of European integration]. *Movoznavstvo*, 6, 15–33 [in Ukrainian].

3. Malinska, H. D., Horban, H. M. (2025). Movna polityka v Ukraini: suchasni vyklyky ta perspektyvy rozvytku ukrainskoi movy v bahatomovnomu seredovyshchi [Language policy in Ukraine: contemporary challenges and prospects of Ukrainian language development in a multilingual environment]. *Vcheni zapysky TNU imeni V. I. Vernadskoho. Seriya: Filolohiya. Zhurnalistyka*, 36(75)(1), 56–61 [in Ukrainian].

4. Panasenko, Ye. O. (2024). Problemy formuvannya derzhavnoi movnoi polityky Ukrainy v konteksti yevropeiskoi intehratsii [Problems of forming state language policy of Ukraine in the context of European integration]. *Visnyk PDAU (Publichne upravlinnya ta administruvannya)*, 1, 3–7 [in Ukrainian].

5. Tarasenko, O. L. (2024). Realizatsiya derzhavnoi movnoi polityky v Ukraini: yevropeyskyi kontekst [Implementation of state language policy in Ukraine: European context]. *Investytsiyi: praktyka ta dosvid*, 22, 276–282 [in Ukrainian].

6. Verkhovna Rada Ukrainy. (2019). Pro zabezpechennya funktsionuvannya ukrainskoi movy yak derzhavnoi: Zakon Ukrainy vid 25.04.2019 № 2704-VIII [On ensuring the functioning of the Ukrainian language as the state language]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2704-19#Text> [in Ukrainian].

7. Verkhovna Rada Ukrainy. (2024). Pro zastosuvannya anhliiskoi movy v Ukraini: Zakon Ukrainy vid 04.06.2024 № 3760-IX [On the use of the English language in Ukraine]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3760-20#Text> [in Ukrainian].
8. EEC Council. (1958). Regulation No 1 determining the languages to be used by the European Economic Community. URL: [https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1958/1\(1\)/oj/eng](https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/1958/1(1)/oj/eng)
9. Kuzmenko, Yu. (2024). Ukrainskii movi prygotuvatysia do vstupu v YES: movnyi ombudsman zvernuvsia do Kabminu z rekomendatsiyamy [The Ukrainian language to prepare for EU accession: language ombudsman addressed the Cabinet with recommendations]. Suspilne kultura. URL: <https://suspilne.media/culture/662292-ukrainskij-movi-prigotuvatisa-do-vstupu-v-es-movnij-ombudsman-zvernuvsa-do-kabminu/> [in Ukrainian].
10. Kabinet Ministriv Ukrainy. (2023). Pro zatverdzhennya Poryadku zdiisnennya perekladu na ukrainsku movu aktiv Yevropeiskoho Soiuzu acquis communautaire ta na anhliisku movu aktiv zakonodavstva Ukrainy, poviazanykh z vykonannyam zoboviazan Ukrainy u sferi yevropeiskoi intehtatsii: Postanova vid 02.05.2023 № 451 [On approval of the Procedure for translation into Ukrainian of EU acts and into English of Ukrainian legislation related to EU obligations]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/451-2023-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].